

Suomen Fysioterapeutit ry:n ehdotuksia yksilöterapioiden tarjouskilpailuun

Yhteenveto keskeisistä asioista

Suomen Fysioterapeutit ry suosittelee Kelaa päivittämään hankintojen laatupisteytyksen, helpottamaan sijaisten käyttöä muuttamalla korvaavan työntekijän laatuvaatimuksia ja huomioimalla työntekijöiden työajan osana laatupisteytyksen laskemista. Esitämme näistä muutoksista yksityiskohtaiset toimintamallit.

Kannatamme osa- ja kokoaikaisen sekä tuntitöitä tekevän terapeutin määrittelyä työsuhteessa työskentelevien terapeuttien osalta. Kokoaikaisuuden määrittelyn tulee olla sellainen, että se on linjassa työttömyysturvain kanssa. Tuntitöitä tekevän terapeutin määrittely on haastavaa, koska tuntitöitä tekevä tulee olla erotettavissa osa-aikaisesta terapeutista. Ehdotamme, että määritelmät perustuvat terapeutin työsopimuksessa sovittuun työvelvoitteeseen seuraavasti:

- Kokoaikainen terapeutti vähintään 32 h/vk
- Osa-aikainen terapeutti 10–31 h/vk
- Tuntitöitä tekevä terapeutti 0–9 h/vk

Lisäksi ehdotamme, että itsenäinen ammatinharjoittaja ja laitoksen omistava fysioterapeutti, luokiteltaisiin aina kokoaikaiseksi terapeutiksi. Alihankkijana toimiva fysioterapeutti, eli toiselle yritykselle palveluita tuottava terapeutti, luokiteltaisiin puolestaan tuntitöitä tekeväksi terapeutiksi.

Ehdotamme, että tarjouskilpailussa lasketaan terapeutikohtaiset osaamispisteet, jotka painotetaan terapeutin työpanoksella käyttäen kaavaa **laatupisteet * työaika**prosentti. Vaihtelevassa työajassa käytettäisiin vaihteluvälin alarajaa. Ehdottamamme laatupisteiden laskentatapa johtaa tilanteeseen, jossa tuntityöntekijöiden ja alihankkijoiden avulla ei voida kerätä laatupisteitä ja siten keinotekoisesti nostaa yrityksen sijoittumista hankintakilpailussa. Emme siten näe tarpeelliseksi rajoittaa tuntityötä tekevien työskentelymahdollisuuksia, mutta kokoaikaisen terapeutin rajaaminen yhteen työyksikköön on perusteltua. Laitoksen omistajien ja itsenäisten ammatinharjoittajien yritystoiminnalle ei tule muodostua hankintakilpailussa epäedullista tilannetta ja käytännössä kummatkin tekevät usein 100 % asiakastyötä, jonka vuoksi ehdotamme, että kumpikin luokitellaan kokoaikaiseksi terapeutiksi. Terapeuttien määrän ei tule vaikuttaa palveluntuottajan tiettyyn asiakasmäärään sitoutumiseen. Kelan tulee luoda kannustimia sitoutumiseen, ei pakotteita.

Ehdotamme työkokemusvuosien laatuvaikutuksen laskentatavan muuttamista lineaarisesta mallista logaritmiseen, jolloin pisteytys huomioi työkokemuksen vaikutusta osaamiseen realistisemmin (suurin vaikutus on työuran alussa). Ehdotamme laskentatavaksi $\log(n) \cdot 25$, jossa n =työkokemus vuosina.

Ehdotamme myös uutta käytäntöä sijaisen tai uuden työntekijän kelpoisuuden arviointiin. Arvio sijaisen kelpoisuudesta tulisi perustua **työyksikön laatu**keskiarvoon, johon sallitaan 20 % jousto, jotta rekrytoiminen ja sijaisten hankkiminen on helpompaa. 20 % jousto on perusteltu, koska työyksikön muiden terapeuttien osaaminen kasvaa myös sopimuskauden aikana, joka kompensoi mahdollisten henkilöstömuutoksen aiheuttamia pieniä laatuvahteluita.

Yksityiskohtaiset perustelut

1 Kokoaikaisen, osa-aikaisen ja tuntityötä tekevän terapeutin määrittely

a. Kokoaikainen terapeutti

Kokopäiväinen terapeutti työaika 6 tuntia tai enemmän/päivä → 30 tuntia tai enemmän/ viikko

b. Osa-aikainen terapeutti

Osa-aikainen terapeutti työaika vähemmän kuin 6 tuntia/päivä → vähemmän kuin 30 tuntia/viikko

c. Tuntitöitä tekevä terapeutti

Tuntitöitä tekevä ei tee töitä joka arkipäivä päivä, vaan muutamia tunteja viikossa.

Huomiot ja perustelut

- a. Kannustamme käyttämään mahdollisimman yhdenmukaisia käsitteitä työlainsäädännön kanssa. Työttömyysturvalain 1. luvun 5 § määrittelee *kokoaikatyön* työsuhteessa tehdyksi työksi, jossa työaika on enemmän kuin 80 prosenttia alalla sovellettavasta kokoaikaisen työntekijän enimmäistyöajasta. Fysioterapia-alalla ei ole yksityisellä sektorilla yleissitovaa työehtosopimusta. Normaalisitovista työehtosopimuksista eniten on käytössä yksityisen terveystalouden TES, jossa viikoittainen työaika on 38,25 tuntia, jolloin ehdotettu 30 h on lähellä työttömyysturvalain tarkoittamaa kokoaikatyötä (30,6 h).

Työajan ollessa Työaikalain 5 § enimmäismäärän mukainen eli 40 h/vk, on työttömyysturvalain tarkoittama kokoaikatyön täyttämä työmäärä 32 h/vk.

Koska Kelan tulkinnoilla voi olla työaikoja ohjaavaa vaikutusta, olisi hyvä, että kokoaikaiseksi terapeutiksi katsotaan henkilö, joka on kaikissa tilanteissa myös työttömyysturvalain mukaisesti kokoaikatyötä tekevä. Ehdotamme tämän vuoksi kokoaikaisen terapeutin määritelmään 32 h/vk. Päiväkohtaista työaika ei nähdäksemme kannata käyttää lainkaan, koska työtä voi eri päivinä olla eri määrä.

Lisäksi määritelmiä pohdittaessa olisi tärkeää linjata, koskevatko määritelmät vain palkansaajina toimivia terapeutteja, vai myös itsenäisinä ammatinharjoittajina toimivia? Koska yritystoiminnan pyörittäminen vaatii eri terapeuteilta erilaisia määriä aikaa ja ammatinharjoittajien elämäntilanteet vaihtelevat, ehdotamme että itsenäisenä ammatinharjoittajana toimivat katsotaan kaikissa tilanteissa kokoaikaisiksi terapeuteiksi. Vastaavasti ehdotamme, että laitoksen omistajat, osallistuessaan hankintakilpailuun terapiatyön tekijöinä, luokitellaan automaattisesti kokoaikaiseksi terapeuteiksi.

- b. Jotta tuntityöntekijä ja osa-aikatyöntekijä voitaisiin yhdenmukaisesti erottaa toisistaan, ehdotamme että osa-aikaiseksi työntekijäksi katsotaan ne, kenellä on määritelty työvelvoite. Käytännössä siis joko vakiintunut osa-aikaisuus, kuten 60 % työaika eli 24 h/vk, tai vaihteleva työaika, kuten 20–40 h/vk.

Työvelvoitteen alarajan määrittäminen on vaikeaa, mutta se voisi olla esimerkiksi 10 h/vk. Ehdotamme em. perusteluihin määritelmäksi 10–32 h/vk

- c. Määritelmä on haastava. Tuntitöitä voidaan tehdä myös joka päivä, tai vaihdellen, kausittain jne. Yhtenä määritelmänä voisi olla ns. nollatuntisopimuksella työskentelevä terapeutti, joka siis työskentelee vaihtelevan työajan sopimuksella 0-x h/vk. Kelan näkökulmasta voisi olla tarkoituksenmukaista tunnistaa ne terapeutit, kenellä ei ole työvelvoitetta, jolloin vaihtelevan työajan sopimukset, joissa alaraja on 0 h, olisi toimiva määritelmä. Vastaavasti fysioterapiayritykseen tai terveysalan muuhun yritykseen palveluita alihankintana tuottava fysioterapeutti luokiteltaisiin tuntityötä tekeväksi terapeutiksi, ellei hän tee Kelan kanssa suoraa sopimusta palvelujen tuottamiseksi.

2 Terapeuttien ilmoittaminen tarjouksissa

- a. Kokoaikainen terapeutti vain yhdessä tarjouksessa kokoaikainen ja tämän lisäksi voi olla vain yhdessä tarjouksessa yksittäisiä tunteja tekevä terapeutti
- b. Osa-aikainen terapeutti voi olla kahdessa tarjouksessa osa-aikainen terapeutti tai osa-aikainen terapeutti yhdessä tarjouksessa ja tämän lisäksi kahdessa tarjouksessa yksittäisiä tunteja tekevä terapeutti
- c. Pelkästään yksittäisiä tunteja tekevä terapeutti voi olla enintään 6 tarjouksessa tarjottuna terapeuttina

Huomiot ja perustelut:

a. Perustuslain 18 § toisaalta takaa oikeuden elinkeinonharjoittamiseen ja toisaalta velvoittaa julkista valtaa edistämään työllisyyttä. Kohdassa a) rajoitetaan terapeutin työskentelymahdollisuuksia, joka ei tunnu perustellulta. On hyvä, että kokoaikainen terapeutti voi olla vain yhdessä tarjouksessa kokoaikainen, mutta mahdollisuutta osa-aikaisiin työskentelyihin muualla ei tulisi rajoittaa. Ehdotamme, että määritelmää muutetaan siten, että poistetaan lause ” ja tämän lisäksi voi olla vain yhdessä tarjouksessa yksittäisiä tunteja tekevä terapeutti”

b. Osa-aikaisia työsuhteita voi olla useita. Olisi toivottavaa, että Kelan hankinnat eivät edesauttaisi työsuhteiden pirstaloitumista, mutta toisaalta on mielekästä antaa terapeuteille mahdollisuus työskennellä eri työyksiköissä niin halutessaan. Tuntityöntekijänä toimimista ei tulisi tässäkään rajoittaa tarpeettomasti. Osa-aikaisuus maksimissaan kahdessa yrityksessä on niukkaa, jos osa-aikatyön tuntimäärä on <50 % kokoaikatyöstä, koska tällöin terapeutin mahdollisuus ansaita elantonsa kärsii. Ehdotamme määritelmäksi seuraavaa: ”Osa-aikainen terapeutti voi olla enintään kolmessa tarjouksessa osa-aikainen terapeutti.”

c. Emme näe tarkoituksenmukaisena rajoittaa yksittäisiä tunteja tekevien terapeuttien työskentelymahdollisuuksia. Sen sijaan ehdotamme, että tuntityöntekijöitä tai alihankintana

palvelua tuottavia terapeutteja ei huomioida hankinnoissa osaamisen ja työkokemuksen osalta, toisin sanoen tuntityöntekijöillä tai alihankkijoilla ei voisi saavuttaa laatupisteitä. Tämä kannustaisi työnantajia tarjoamaan vähintään osa-aikatyötä. Kuntoutujan näkökulmasta tämä on perusteltua, koska tuntityöntekijä tai alihankkija voi nostaa yrityksen laatupisteitä paljonkin, mutta kuntoutujat eivät pääse korkeammasta laadusta hyötymään, koska tuntityöntekijä ei tosiasiaa välttämättä työskentele yrityksessä kuin marginaalisesti. Ehdotamme, että tuntityöntekijöiksi ilmoitetuilla ja alihankkijoilla on oikeus ottaa asiakkaita vastaan ja he ovat osa sopimusta, mutta heidän osaamistaan ja työkokemustaan ei huomioida hankintojen laatupisteytyksessä lainkaan. Ks. Tarkemmin kysymys viisi.

3 Asiakkaiden tarjoaminen suhteessa tarjottuihin terapeutteihin

Kuten olemme aiemmassa palautteessa tuoneet esille, Kelan tulisi luopua asiakasmäärien kiintiöinnistä kokonaan, koska se ei tule johtamaan kuntoutujien kannalta parempaan palvelujen saatavuuteen. Päinvastoin tämänkaltainen pakkositouttaminen lisää kynnystä lähteä Kelan palveluntuottajaksi ja siten kaventaa asiakkaiden valinnan mahdollisuuksia. Mikäli Kela haluaa sitouttaa palveluntuottajia, tulee luvatussa asiakasmäärästä maksaa kompensatio, jos asiakkaita ei ohjaudu. Esimerkiksi, jos palveluntuottaja sitoutuu kolmeen asiakkaaseen, joilla on käyntejä 45krt vuodessa, maksetaan palveluntuottajalle joka tapauksessa korvauksena 3x45xterapian hinta.

Terapeuttien "sitouttaminen" vuosittaisiin asiakasmääriin ei voi tapahtua pakkokeinoin. Terapeuttien haluttomuus sitoutua Kelan asiakkaisiin johtuu todennäköisesti hankintasopimuksen kohtuuttomista ehdoista. Sopimusluonnoksen kohdassa kolme palveluntuottajan velvoite tuottaa sovittu määrä palveluita sovitussa kunnissa on ehdoton, mutta mahdollisuudet yritystoiminnan muutoksiin (laajentaminen, toimitilojen vaihto tai henkilöstömuutokset) ovat epävarmoja. Lisäksi sopimuksen kohdassa 16 asetetaan uhka sopimuksen purkamiselle, jos palveluntuottaja ei yllä ilmoittamaansa asiakasmäärään. Edelleen sopimuskohtassa 19 Kela katsoo sopimusrikkomuksen tapahtuneen, jos palveluntuottaja ei yllä ilmoittamiinsa asiakasmääriin. Tällöin seurauksena on uhkasakko. Sopimussakon voi välttää ainoastaan, jos syynä on palveluntuottajan työntekijöiden lakisääteiset pitkät poissaolot.

Mikäli Kela haluaa vahvistaa palveluntuottajien sitoutumista tuottaa Kelalle palveluita, tulee hankintasopimuksen ehtojen olla kohtuullisia. Nykyisessä hankintasopimuksessa asiakkailla on vapaus valita palveluntuottaja itse (esim. sopimuskohta 4), joten palveluntuottajalla ei ole tosiasiallista mahdollisuutta vaikuttaa siihen, kuinka monta asiakasta hänelle vuoden aikana hakeutuu. Kela ei sitoudu tarjoamaan palveluntuottajalle tiettyä määrää asiakkaita, jolloin voi käydä niin, että palveluntuottajalle ei sopimuskauden aikana hakeudu niin paljoa asiakkaita, kuin tämä pystyisi ottamaan vastaan. Hankintasopimus linjaa tämänkaltaisen tilanteen sopimusrikkomukseksi siitä huolimatta, että kuntoutujia ei ole palveluntuottajalle hakeutunut, eikä palveluntuottajan toiminnassa ole tapahtunut virheitä. Palveluntuottajan elinkeinonharjoittaminen kärsii asiakkaiden vähyydestä, jonka lisäksi Kela määrää sopimusrikkomuksen perusteella uhkasakon ja/tai purkaa sopimuksen kokonaan. Näiden sopimusehtojen valossa on itsestään selvää, että palveluntuottajan kannattaa ilmoittaa asiakasmäärä mahdollisimman pieneksi, koska sopimus ei tarjoa lainkaan kannustimia runsaaseen asiakasmäärään, vaan päinvastoin runsaan määrän tarjoaminen aiheuttaa useita riskejä liiketoiminnalle. Kelan ehdottamilla sopimusehdoilla

palveluntuottajaa rankaistaan perusteettomasti siitä, että hänelle ei sopimuskaudella ole hakeutunut asiakkaita niin paljon, kuin olisi ollut odotettavissa.

Asiakaskiintiöiden täyttymisen voi lisäksi estää esimerkiksi terapeutin sairastuminen, perhevapaalle jääminen, eläköityminen tai irtisanoutuminen. Nykyisessä sopimuksessa korvaavan työntekijän tai sijaisen saaminen on vaikeaa tai mahdotonta. Lisäksi asiakkaat voivat muuttaa paikkakunnalta toiselle, eivätkä he enää pysty kuntakohtaisten rajoitusten vuoksi jatkamaan samalla palveluntuottajalla.

Mikäli Kela haluaa vahvistaa palveluntuottajien sitoutumista, tulee sopimusehtoja muuttaa siten, että asiakaskiintiöön alittamisesta ei rankaista JA korkeamman asiakaskiintiön toteuttamisesta palkitaan. Tällöin palveluntuottajilla on kannustin tuottaa mahdollisimman paljon Kelan kuntoutuspalveluita, joka vahvistaa palveluiden saatavuutta.

4 Terapeuttien koko/osa-aikaisuus tai tuntityön tekeminen ja terapeuttien pisteytys

Palveluntuottaja antaa Kelalla hankinnoissa ”palvelulupauksen” siitä, millaista henkilöstöä heillä on ja minkä laatuista kuntoutuspalvelua Kelan asiakkaat saavat. Palvelulupauksessa keskeistä on, että kuntoutujilla on tosiasiallinen mahdollisuus saada luvatus laatuista kuntoutusta. Jos osa-aikaisuuksia ja tuntityöntekijöitä ei oteta huomioon, voi käydä niin että asiakas ei saa tarvittavaa palvelua, koska henkilöstöä ei ole riittävästi. Toisaalta yritys voi hyödyntää erityisesti korkean osaamisen tuntityöntekijöitä nostamalla yrityksen laatua, mutta tosiasiaasi asiakkaiden kuntoutuksesta vastaavat matalamman osaamisen työntekijät. Huomioimalla terapeuttien osaaminen ja kokemus suhteessa työaikaan saadaan taattua hankinnoissa mahdollisimman todenmukainen laatuasteisuus.

5 Terapeuttien pisteytyksen muutosehdotus

Aikaisemmin Kela on laskenut kaikkien tarjottujen terapeuttien eri osa-alueiden pisteet yhteen ja jakanut saadun tiedon ilmoitettujen terapeuttien määrällä. Esimerkiksi ilmoitetut terapeuttien työkokemusvuodet on laskettu yhteen ja jaettu terapeuttien määrällä. Saadun vuosien perusteella on tarjous saanut sitten pisteitä tarjouspyynnössä esitetyn mukaisesti.

Kelan ehdottama muutos: Jokaiselle tarjotulle terapeutille laskettaisiin terapeutin osa-alueiden perusteella henkilökohtainen laadun pistemäärä (yksi luku). Jokaisen terapeutin saatu pistemäärä lasketaan tämän jälkeen yhteen ja jaetaan tarjottujen terapeuttien määrällä.

Suomen Fysioterapeutit ry:n ehdotus

Tässä ”laatuluvussa” tulisi huomioida myös työntekijän työaika, koska sillä on merkitystä sille, paljonko laadusta on asiakkaan saatavilla. Laskenta tulisi tehdä vaihtelevan työajan osalta alarajan mukaan. Laskentakaava voisi olla esimerkiksi **työaikaprocentti * laatuasteisuus**.

Alla esimerkki:

- Työntekijä A: 100 % työaika (40 h/vk), 25 laatupistettä = $25 \cdot 100 \% = 25$ laatupistettä
- Työntekijä B: 50 % työaika (20 h/vk), 35 laatupistettä = $35 \cdot 0,5 = 17,5$ laatupistettä
- Työntekijä C: vaihteleva työaika 40-100 % (16- 40 h/vk), 15 laatupistettä = $15 \cdot 0,4 = 6$ laatupistettä
- Työntekijä D: vaihteleva työaika 0-100 % (0- 40 h/vk), 30 laatupistettä = $0 \cdot 30 = 0$ laatupistettä

Palveluntuottajalla olisi tällöin kannustin sitouttaa omaa henkilöstöään pitkäaikaisesti ja kuntoutujien edun lisäksi hankinta vähentäisi vaihtelevan työajan vääränlaista käyttöä.

Ehdotettu muutos on kuitenkin riittämätön ratkaisemaan nykyistä henkilöstön liikkuvuuden ongelmaa ja pahimmillaan se kaventaa sopivan korvaavan työntekijän löytymistä entisestään, jos menetetyn työntekijän laatupisteet tulee edelleenkin korvata täsmällisesti.

Hankintasopimuksessa (Kohta 3) palveluntuottaja *sitoutuu ylläpitämään ja valvomaan palvelujen laatutasoa siten, että se säilyy koko sopimuskauden vähintään sopimuksen (mukaan lukien palvelukuvaus sekä tarjous) mukaisena. Tämä palveluntuottajan ”palvelulupaus” tarkoittaa kuntoutujan saaman laadun näkökulmasta sitä, että hänelle tarjottavan kuntoutuspalvelun laatu on vähintään **työyksikkökohtaisen keskiarvon tasolla**. Asiakas voi siis saada palveluntuottajalta laadultaan vaihtelevaa fysioterapiaa, jos ja kun Kela on hyväksynyt sopimuspalveluntuottajaksi elinkeinonharjoittajan, jonka henkilöstön työkokemus ja osaaminen ovat vaihtelevia. Kelalla ei ole perusteita väittää, että työyksikköön saapuva uusi terapeutti ei takaisi riittävää palvelun laatua, jos työyksikössä jo työskentelee vastaavan tasoisia terapeutteja. Työyksikön henkilöstön vaihtuminen ei ole ongelma, koska työyksikön laatu on enemmän kuin osiensa summa. Palaamme tähän tarkemmin tämän vastauksen viimeisessä kappaleessa.*

Hankintasopimuksen kohdassa viisi muodostuvat sijaistamisen keskeisimmät ongelmat. Sopimuksessa todetaan, että *palveluntuottajalla on oikeus vaihtaa nimetty terapeutti vain vastaavan tasoiseen Kelan hyväksymään terapeuttiin Kelan antamien ohjeiden mukaisesti. Kela tarkastelee siis henkilöstönvaihdoksia terapeuttikohtaisesti, vaikka hankinnassa laatua tarkastellaan keskiarvon perusteella*. Käytäntö kohtelee yksittäisiä terapeutteja epäoikeudenmukaisesti, eikä sillä varmisteta palvelun laatua.

Kelan tulkinta on palveluntuottajalle hyvin epäedullinen, koska palveluntuottaja on sitoutunut tuottamaan palvelua, jonka laatu vastaa **henkilöstön keskiarvoa**. Korvaavan terapeutin tulisikin tämän vuoksi täyttää henkilöstön keskiarvon laatupisteet, eikä olla identtinen kopio aiemmasta työntekijästä. Kela on tähän saakka laskenut henkilöstön osaamispisteille uuden keskiarvon, jonka perusteella on päätetty, voidaanko uusi henkilö hyväksyä. Tällä laskentatavalla ei kuitenkaan arvioida **asiakkaan saaman terapian laadun riittävyttä** tarkoituksenmukaisella tavalla. Laskentakaava on ongelmallinen, koska se tekee korvaavan työntekijän löytämisen hyvin vaikeaksi ja rajoittaa osaltaan henkilöstön liikkuvuutta työpaikasta toiseen.

Ehdotamme, että Kela poistaa hankintasopimuksen viidennen kohdan velvoitteet vastaavan tasoisesta terapeutista, ja asettaa kriteeriksi sen sijaan **työyksikön keskiarvon tasoisen** terapeutin. Lisäksi ehdotamme laatupisteisiin 20 % joustoa, jotta rekrytoiminen ja sijaisten hankkiminen olisi helpompaa. 20 % jousto on perusteltu, koska työyksikön muiden terapeuttien osaaminen kasvaa myös sopimuskauden aikana, joka kompensoi mahdollisten henkilöstömuutoksen aiheuttamia pieniä laatuvaihteluita. Lisäksi uudistuksella

turvataan paremmin kuntoutuksen jatkuvuus, joka on kuntoutuksen laadun ja tuloksellisuuden kannalta keskeistä. Havainnollistamme ehdottamaamme muutosta vielä esimerkillä:

Palveluntuottajalla on viisi työntekijää, joiden laatupisteet on kuvattu alla:

- Terapeutti 1 (työkokemus 12 p, täydennyskoulutus 30 p)
- Terapeutti 2 (työkokemus 6 p, täydennyskoulutus 15 p)
- Terapeutti 3 (työkokemus 0 op, täydennyskoulutus 5 p)
- Terapeutti 4 (työkokemus 30 p, täydennyskoulutus 40 p)
- Terapeutti 5 (työkokemus 24 p, täydennyskoulutus 45 p)

Työyksikön laatupisteiden keskiarvo on 27+14 (työkokemusvuodet + täydennyskoulutukset) eli 41.

Terapeutti 4 jää eläkkeelle.

Nykyinen käytäntö

Kelan nykyisen käytännön mukaan, tilalle tulee löytää terapeutti, joka saavuttaa laatupisteitä yhteensä 70. Tämän tasoisia terapeutteja ei ole työmarkkinoilla. Elinkeinoharjoittajan kapasiteetti tuottaa kuntoutuspalveluita pienenee 20 % ja kela menettää vastaavan osuuden palveluntuotannostaan. Elinkeinoharjoittaja voi saada sopimussakon, jos ei pysty tuottamaan sovittua määrää palvelua. Asiakkaat joutuvat vaihtamaan palveluntuottajaa. Tässä mallissa on vain häviäjiä.

Uusi käytäntö

Elinkeinoharjoittajan tulee löytää sijainen, joka täyttää työyksikön keskiarvon mukaiset laatupisteet, eli 41 pistettä. Kela sallii 20 % jouston, jolloin laatupisteiden minimiraja on 33 pistettä. Tämän tasoisia terapeutteja todennäköisesti löytyy työmarkkinoilta, jolloin palveluntuottaja pystyy jatkamaan toimintaansa 100 % kapasiteetilla, Kela ei menetä palvelutuotantoa ja asiakkaan saaman kuntoutuksen laatu ei oleellisesti vähene siitä, mihin palveluntuottaja on sitoutunut (henkilöstön keskimääräinen laatu, 41 pistettä).

Työyksiköiden tarjoama kuntoutuspalveluiden laatu on enemmän kuin osiensa summa, ja asiakas hyötyy työyksikön laadusta kokonaisuutena, vaikka kuntoutuksesta vastaavan terapeutin henkilökohtainen osaaminen olisikin matalammalla tasolla. Asiakkaan kuntoutuksen laadun näkökulmasta keskeistä siis on, että asiakkaan kuntoutuksesta vastaavan työyksikön osaaminen on keskimäärin vahvaa. Tässä mielessä Kelan aiempi henkilöstön laatupisteiden keskiarvoon perustuva pisteytys on onnistunut: nuoremman polven työntekijät pystyvät tuottamaan korkeamman laatuista kuntoutusta sellaisessa työyksikössä, jossa on myös korkeamman osaamisen henkilöstöä, verrattuna siihen, että matalamman osaamisen terapeutit tuottaisivat kuntoutuspalvelua yksinään, ilman työyhteisön tukea. Tämä tietenkin edellyttää, että mentoroinnille ja keskinäiselle suunnittelulle on työyksikössä tosiasiallinen mahdollisuus. Kelan kannattaa jatkossakin suunnitella hankinta siten, että se kannustaa elinkeinoharjoittajia rekrytoimaan myös kokemattomampaa henkilöstöä. Tällöin osaaminen siirtyy terapeuttisukupolvelta toisella ja asiakkaan saaman kuntoutuksen laatu säilyy kuitenkin korkeana, koska kokemattomammalla terapeutilla on mahdollisuus konsultoida kokeneempia kollegoitaan. Asiakkaiden kuntoutus toteutuukin usein tämänkaltaisena tiimityönä, jossa kuntoutukseen osallistuu vastuussa olevan terapeutin lisäksi myös muita terapeutteja, joiden osaamisesta on kuntoutusjakson aikana hyötyä. Sisäisen sijaistamisen mahdollistaminen on jatkossakin keskeistä kuntoutuksen jatkuvuuden turvaamiseksi.

6 Ehdotus täydennyskoulutusten pisteytykseen

Kela on jakanut täydennyskoulutuksen perusteella annetut laatupisteet kolmeen kategoriaan: pitkät menetelmäkoulutukset, pitkät lisä- ja täydennyskoulutukset sekä lyhyet täydennys- ja lisäkoulutukset. Eri kategorioita tulisi määritellä tarkemmin ja havainnollistaa esimerkeillä, jotta olisi selvää mihin kategoriaan eri koulutukset kuuluvat.

Pisterajat muodostuvat Kelan ehdotuksessa siten, että ne eivät kannusta kouluttautumaan ja palkitsevat huonosti suoritetuista koulutuskokonaisuuksista epäedullisen asteikon vuoksi. Esimerkiksi menetelmäkoulutusten pisteytystä ehdotetaan seuraavasti:

0 - 5 opintopistettä 0 pistettä

5,5 - 10 opintopistettä 8 pistettä

10,5 - 15 opintopistettä 12 pistettä

15,5 - 20 opintopistettä 16 pistettä

20,5 - 35 opintopistettä 20 pistettä

35,5 opintopistettä tai enemmän 25 pistettä

Suomen Fysioterapeuttien näkemys on, että alamme menetelmäkoulutusten laajuus on keskimäärin välillä 1,5-20 opintopistettä (yksi opintopiste tarkoittaa 27h opiskelijan työtä). Menetelmäkoulutusten laatupisteytystä tulisi nostaa vähintään samalle tasolle, kuin lyhyiden lisä- ja täydennyskoulutusten pisteytystä. Ehdotamme pitkien menetelmäkoulutusten pisteytystä muutettavan seuraavasti (huom! laatupisteet ovat ensin ja opintopisteet vasta sen jälkeen):

0 laatupistettä = alle 1,5 opintopistettä

3 laatupistettä = vähintään 1,5 opintopistettä

6 laatupistettä = vähintään 3 opintopistettä

10 laatupistettä = vähintään 5 opintopistettä

16 laatupistettä = vähintään 10 opintopistettä

20 laatupistettä = vähintään 15 opintopistettä

25 laatupistettä = vähintään 20 opintopistettä

Vastaavasti ehdotamme pitkien lisä- ja täydennyskoulutusten pisteytyksen muuttamista vastaamaan paremmin tavanomaisia laajojen koulutusten pituuksia:

0 pistettä = alle 5 opintopistettä

4 pistettä = vähintään 5 opintopistettä

7 pistettä = vähintään 10 opintopistettä

10 pistettä = vähintään 15 opintopistettä

15 pistettä = vähintään 25 opintopistettä

Vastaavasti ehdotamme lyhyiden lisä- ja täydennyskoulutusten pisteytyksen muuttamista vastaamaan paremmin ehdottamaamme kokonaisuutta:

0 pistettä = alle 1,5 opintopistettä

3 pistettä = vähintään 1,5 opintopistettä

6 pistettä = vähintään 3 opintopistettä

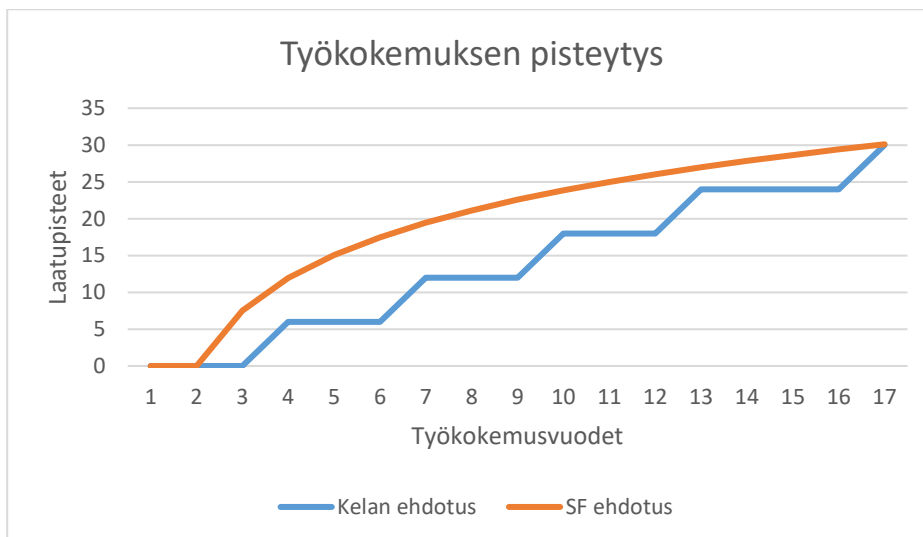
10 pistettä = vähintään 5 opintopistettä

12 pistettä = vähintään 8 opintopistettä

Ehdotus työkokemusvuosien pisteytykseen

Kela on ehdottanut työkokemuksen merkitystä laadunarvioinnissa arvioitavaksi lineaarisella portaittain etenevällä mallilla. Suomen Fysioterapeutit katsoo, että Kelan ehdottama malli ei heijasta työkokemuksen vaikutusta terapian laatuun oikeassa suhteessa. Näkemyksemme mukaan työkokemuksen vaikutus kuntoutuksen laatuun on suurin työuran alkuvaiheessa ja kokemuksen karttuessa työkokemusvuosien vaikutus terapian laatuun pienenee. Ehdotamme työkokemuksen laatupisteytykseen toisenlaista laskentatapaa, joka nähdäksemme huomioi todenmukaisemmin työkokemuksen vaikutusta terapian laatuun.

Ehdotamme työkokemuspisteiden laskemista logaritmisella asteikolla seuraavasti: $\log(n) \cdot 25$, jossa n = työkokemus vuosina. Ehdottamamme mallin ja Kelan mallin eron hahmottaa parhaiten oheisesta kuvaajasta.

KUVIO: SF:n malli työkokemuksen vaikutuksesta kuntoutuksen laatuun

Ehdottamamme mallin perusteella työkokemusvuosien laatupisteet voidaan laskea täsmällisesti. Mallimme kannustaa nuoria palveluntuottajia hakeutumaan Kelan palveluntuottajiksi ja osaltaan tukee uusien toimijoiden pääsyä alalle. Kelan mallissa työkokemusvuosien kautta ansaitut laatupisteet kertyvät niin

hitaasti, että se voi rajoittaa palveluntuottajien halua palkata nuorempia työntekijöitä. Kuntoutuksen laadun kannalta merkittävin työkokemus karttuu työuran ensimmäisinä vuosina, tämä tulisi huomioida myös laatupisteissä.

7 Yksityiskohtaiset kommentit hankintasopimukseen

Hankintasopimuksessa on useita kehittämiskohteita, joista osaan on viitattu aiemmissa vastauksissa. Alle olemme koonneet sopimuskohtaiset kehittämisehdotukset. Kursivoitu teksti on suora lainaus sopimustekstistä.

Kohta 3

Kelalla on oikeus antaa hankittavaan palveluun liittyviä ohjeita (esimerkiksi tarkentamalla tai päivittämällä palvelukuvausta), joilla ei ole olennaista kustannusvaikutusta palveluntuottajalle.

“Olennainen kustannusvaikutus” tulisi määritellä täsmällisemmin. Esim. enintään puolikas henkilötyöpäivä ohjeistusta kohden.

SF:n ehdotus uudeksi sopimustekstiksi: Kelalla on oikeus antaa hankittavaan palveluun liittyviä ohjeita (esimerkiksi tarkentamalla tai päivittämällä palvelukuvausta), joilla ei ole olennaista kustannusvaikutusta palveluntuottajalle. Olennaiseksi kustannusvaikutukseksi katsotaan ohjeistus, jonka toimeenpano vaatii vähintään puolikkaan henkilötyöpäivän.

Palveluntuottajalla on velvollisuus seurata palvelukuvaukseen mahdollisesti tehtäviä päivityksiä, jotka ovat luonteeltaan tarkennuksia ja lisäyksiä eikä niillä ole vaikutusta sopimuksen sisältöön.

Kelalla tulee olla velvollisuus tiedottaa kaikista palvelukuvauksen muutoksista. Tämä kohta pitäisi yhdistää edeltävään kohtaan, nyt on epäselvä.

SF:n ehdotus uudeksi sopimustekstiksi: Kelalla on oikeus antaa hankittavaan palveluun liittyviä ohjeita (esimerkiksi tarkentamalla tai päivittämällä palvelukuvausta), joilla ei ole olennaista kustannusvaikutusta palveluntuottajalle. Olennaiseksi kustannusvaikutukseksi katsotaan ohjeistus, jonka toimeenpano vaatii vähintään puolikkaan henkilötyöpäivän.

Kela tiedottaa muutoksista verkkosivuillaan ja sitoutuu vastaamaan palveluntuottajien tarkentaviin kysymyksiin johdonmukaisesti. Palveluntuottajalla on velvollisuus seurata palvelukuvaukseen mahdollisesti tehtäviä päivityksiä, jotka ovat luonteeltaan tarkennuksia ja lisäyksiä eikä niillä ole vaikutusta sopimuksen sisältöön.

Palveluntuottaja sitoutuu ylläpitämään ja valvomaan palvelujen laatutasoa siten, että se säilyy koko sopimuskauden vähintään sopimuksen (mukaan lukien palvelukuvaus sekä tarjous) mukaisena. Tästä toiminnasta tulee antaa pyydettäessä selvitys Kelalle.

Laatutason säilyttäminen on kannatettavaa. Laatutason säilymisellä tulee tarkoittaa työyksikön keskimääräistä laatua. Viittaamme kysymykseen 1.c.1. ja siihen antamaamme vastaukseen.

SF:n ehdotus uudeksi sopimustekstiksi: Palveluntuottaja sitoutuu ylläpitämään ja valvomaan palvelujen laatutasoa siten, että se säilyy koko sopimuskauden vähintään sopimuksen (mukaan lukien palvelukuvaus sekä tarjous) mukaisena. **Laatutasolla tarkoitetaan työyksikön keskimääräistä laatua.** Tästä toiminnasta tulee antaa pyydettyä selvitys Kelalle.

Kelalla on oikeus arvioida hyväksytyä palvelua ja sen vastaavuutta sopimukseen sekä erityisesti palvelukuvaukseen ja tarjouksessa annettuihin tietoihin haluamallaan tavalla ja haluamanaan ajankohtana.

Sopimuskohtaa tulee täsmentää. Arvioinnin tulee tapahtua auditoinnin kautta. Arvioinnin tulee olla palveluntuottajan kannalta kohtuullista, eikä se saa aiheuttaa kohtuuttomia kustannuksia tai ansionmenetyksiä.

SF:n ehdotus uudeksi sopimustekstiksi: Kelalla on oikeus arvioida hyväksytyä palvelua ja sen vastaavuutta sopimukseen sekä erityisesti palvelukuvaukseen ja tarjouksessa annettuihin tietoihin järjestämällä palveluntuottajan auditointi. Auditoinnista ei saa aiheutua palveluntuottajalle kohtuuttomia kustannuksia tai ansionmenetyksiä. Kela sopii auditoinnin ajankohdasta palveluntuottajan kanssa hyvässä yhteistyössä.

Palveluntuottaja sitoutuu koko sopimuskauden ajan toteuttamaan palvelua kaikissa niissä kunnissa, joissa palveluntuottajan tarjous on hyväksytty. Palveluntuottajalla ei ole oikeutta toteuttaa palvelua muissa kunnissa ilman Kelan suostumusta. Kunnat on yksilöity tämän sopimuksen liitteessä 2.

Ehdotamme sopimuskohdan poistamista tarpeettomana. Viittaamme perustelujen osalta kohteliaimmin kohdan 5 vastauksiin.

Palveluntuottaja sitoutuu vuosittain toteuttamaan edellä mainituissa kunnissa vähintään kyseiseen kuntaan tarjoamansa asiakasmäärän.

Sopimusehto ei ole tarkoituksenmukainen eikä kohtuullinen. Viittaamme perustelujen osalta kohteliaimmin kohdan 1.a.1 perusteluihin. Ehdotamme sopimuskohdan poistamista tarpeettomana.

Toimitilallinen palveluntuottaja sitoutuu toteuttamaan terapiaa tarjoamassaan toimipisteessä sekä palvelukuvauksen mukaisessa kuntoutujan arkiympäristössä koko sopimuksen voimassaolon ajan.

Sopimusehto ei ole tarkoituksenmukainen. Palveluntuottajalla voi olla tarve siirtyä toisiin toimitiloihin tai toimitilojen käytölle voi syntyä palveluntuottajasta riippumattomia esteitä.

SF:n ehdotus uudeksi sopimustekstiksi: Toimitilallinen palveluntuottaja sitoutuu toteuttamaan terapiaa tarjoamassaan tai tarjoutua vastaavassa toimipisteessä, sekä palvelukuvauksen mukaisessa kuntoutujan arkiympäristössä koko sopimuksen voimassaolon ajan. Palveluntuottaja voi siirtää toimintansa saman tasoiseen toimipisteeseen, joka sijaitsee enintään 50km etäisyydellä vanhoista toimitiloista. Palveluja voidaan poikkeustilanteissa tuottaa myös väliaikaisissa toimitiloissa, jos se on perustellusta syystä tarpeen. Väliaikaisten tilojen käytöstä tulee sopia Kelan kanssa etukäteen. Perusteltuja syitä ovat esimerkiksi sopimuskohdassa 14 mainittu ylivoimainen este.

Palveluntuottaja voi Kelan hyväksynnän perusteella siirtää terapiapalvelun toteuttamisen toiseen toimipisteeseen. Tällöin uuden, korvaavan toimipisteen on sijaittava samassa kunnassa kuin tarjouksessa ilmoitetun toimipisteen ja vastattava laadultaan sitä.

Ehdotetaan sopimuskohta poistettavaksi ja korvattavaksi edellä ehdotetulla sopimuskohtalla.

Jos palveluntuottaja on hyväksytty palveluntuottajaksi toimitilallisena palveluntuottajana, palveluntuottajan käytettävissä on oltava koko sopimuskauden ajan laadultaan tarjoutua vastaavat toimitilat.

Tämä ei aina ole mahdollista. Esim. vesivahingot tai muut kiinteistöjen yllättävät remontit. Tai lähiympäristössä tapahtuvat muutokset, esim. katutyöt vievät pysäköintitilat tai asiakkaiden pääsy tiloihin muutoin vaikeutuu.

SF:n ehdotus uudeksi sopimustekstiksi: Jos palveluntuottaja on hyväksytty palveluntuottajaksi toimitilallisena palveluntuottajana, palveluntuottajan käytettävissä on oltava koko sopimuskauden ajan laadultaan tarjoutua vastaavat toimitilat. Palveluja voidaan poikkeustilanteissa tuottaa myös väliaikaisissa toimitiloissa, tai pelkästään kotikäyntinä, jos se on perustellusta syystä tarpeen. Perusteltuja syitä ovat esimerkiksi sopimuskohdassa 14 mainittu ylivoimainen este.

Kela purkaa sopimuksen, jos toimitilallinen palveluntuottaja luopuu toimitiloista kesken sopimuskauden.

Sopimusehto on kohtuuton. Toimitiloista luopumiseen on paljon hyväksyttäviä syitä, esim. sopimuskohdan 14 ylivoimainen este sekä elinkeinonharjoittajan terveys. Ehdotamme sopimuskohdan muuttamista.

SF:n ehdotus uudeksi sopimustekstiksi: *Kela voi purkaa sopimuksen, jos toimitilallinen palveluntuottaja luopuu toimitiloista kesken sopimuskauden ilman hyväksyttävää syytä. Hyväksytyjä syitä ovat esimerkiksi sopimuskohdassa 14 mainittu ylivoimainen este sekä palveluntuottajan terveydelliset syyt.*

Kohta 5

Enintään neljän (4) kuukauden sijaisuuksissa terapeutin sijaisena voi toimia terapeutti, joka täyttää palvelukuvauksen mukaiset koulutus- ja pätevyysvaatimukset. Yli neljän kuukauden sijaisuuksissa sijaisena toimivan terapeutin on oltava vastaavan tasoinen kuin nimetyn terapeutin.

Ehdotamme sopimuksen muuttamista vastaamaan kysymyksessä 1.c.1. antamamme ehdotusta. Perustelujen osalta viittamme kohteliaimmin em. kohdan vastaukseen.

SF:n ehdotus uudeksi sopimustekstiksi: *Enintään neljän (4) kuukauden sijaisuuksissa terapeutin sijaisena voi toimia terapeutti, joka täyttää palvelukuvauksen mukaiset koulutus- ja pätevyysvaatimukset. Yli neljän kuukauden sijaisuuksissa sijaisena toimivan terapeutin tulee lähtökohtaisesti vastata työyksikön hankintavaiheen keskimääräistä laatutasoa. Uuden terapeutin laatusasteissa hyväksytään enintään 20% poikkeus hankintavaiheen keskimääräistä laatutasosta.*

Jos palveluntuottajasta riippumattomista ja pakottavista syistä nimettyjä terapeutteja on vaihdettava, palveluntuottajalla on oikeus vaihtaa nimetty terapeutti vain vastaavan tasoiseen Kelan hyväksymään terapeuttiin Kelan antamien ohjeiden mukaisesti.

Ehdotamme sopimuksen muuttamista vastaamaan kysymyksessä 1.c.1. antamamme ehdotusta. Perustelujen osalta viittamme kohteliaimmin em. kohdan vastaukseen.

SF:n ehdotus uudeksi sopimustekstiksi: *Palveluntuottaja voi vaihtaa nimettyjä terapeutteja sopimuskauden aikana. Nimettyjen terapeuttien vaihtamisesta tulee sopia Kelan kanssa ennen muutoksen toimeenpanoa. Uuden terapeutin tulee lähtökohtaisesti vastata työyksikön hankintavaiheen keskimääräistä laatutasoa. Uuden terapeutin laatusasteissa hyväksytään enintään 20% poikkeus hankintavaiheen keskimääräistä laatutasosta.*

Kela hyväksyy kaikissa terapeutin vaihtamista koskevissa tilanteissa vaihtuneen terapeutin tilalle nimetyn terapeutin ennen kuin kyseinen henkilö voi aloittaa palvelun toteuttamisen. Tämä koskee myös sijaisena toimivia terapeutteja.

Kelan tulee sitoutua käsittelemään muutokset nopeasti, ettei kuntoutujan kuntoutukseen tule katkoja. Lyhyisiin sijaistuksiin, esim. lyhyet muutaman päivän sairauslomat, tulisi olla mahdollisuus sijaistuksiin ilman Kelan etukäteishyväksyntää. Kuntoutuksen jatkumisen tulisi olla ensisijaista. Kelalle tulisi voida ilmoittaa etukäteen lyhyitä sijaisuuksia tekevä terapeutti, esimerkiksi varahenkilö. Tällä vähennetään Kelaan tulevia yhteydenottoja ja turvataan kuntoutuksen jatkuvuus.

SF:n ehdotus uudeksi sopimustekstiksi: Kela hyväksyy kaikissa terapeutin vaihtamista koskevissa tilanteissa vaihtuneen terapeutin tilalle nimetyn terapeutin ennen kuin kyseinen henkilö voi aloittaa palvelun toteuttamisen. Tämä koskee myös sijaisena toimivia terapeutteja. Kela voi hyväksyä etukäteen lyhytaikaisena sijaisena toimivan terapeutin (esimerkiksi varahenkilön), joka voi hyväksymisen jälkeen tuottaa palveluita lyhyiden poissaolojen (<4kk) aikana ilman erillistä ilmoitusta Kelalle.

Palveluntuottaja voi lisätä terapeutteja asiakkaan valinnanvapauden turvaamiseksi, jos palveluntuottajalle on tehty enemmän asiakaspäätöksiä tai palveluntuottajalle hakeutuu enemmän Kelan kuntoutujia kuin palveluntuottajan tarjouksessaan ilmoittama asiakaskapasiteetti on. Terapeuttien määrän lisääminen sopimuskaudella on mahdollista vain Kelan kirjallisella suostumuksella. Terapeuttien lisääminen ei saa heikentää palvelun laatua.

Ehdotamme sopimuskohtaan muuttamista kysymyksen 1.c.1 vastauksen mukaiseksi. Perustelujen osalta viittaamme kohteliaimmin kysymyksen 1.c.1 vastaukseen.

SF:n ehdotus uudeksi sopimustekstiksi: Palveluntuottaja voi lisätä terapeutteja asiakkaan valinnanvapauden turvaamiseksi, jos palveluntuottajalle on tehty enemmän asiakaspäätöksiä tai palveluntuottajalle hakeutuu enemmän Kelan kuntoutujia kuin palveluntuottajan tarjouksessaan ilmoittama asiakaskapasiteetti on. Terapeuttien määrän lisääminen sopimuskaudella on mahdollista vain Kelan kirjallisella suostumuksella. **Uuden terapeutin tulee lähtökohtaisesti vastata työyksikön hankintavaiheen keskimääräistä laatutasoa. Uuden terapeutin laatupisteissä hyväksytään enintään 20% poikkeus hankintavaiheen keskimääräistä laatutasosta.**

Pienten palveluntuottajien (t:mi tai vastaava), jotka työllistävät vain yhden terapeutin, on mahdollista käyttää oikeuttaan pitkiin poissaoloihin, kuten esim. perhevapaisiin, ilmoittamalla vapaasta hyvissä ajoin Kelan sopimuksen tehneelle vakuutuspiirille. Pieni palveluntuottaja voi halutessaan rekrytoida tilalleen sijaisen.

Sopimusehtoa tulee täsmentää.

SF:n ehdotus uudeksi sopimustekstiksi: *Itsenäisten elinkeinonharjoittajien, jotka työllistävät itsensä lisäksi enintään yhden työntekijän, on mahdollista käyttää oikeuttaan pitkiin poissaoloihin, kuten esim. perhevapaisiin, ilmoittamalla vapaasta hyvässä ajoin Kelan sopimuksen tehneelle vakuutuspiirille. Pieni palveluntuottaja voi halutessaan rekrytoida tilalleen sijaisen. Sijaiseksi voidaan hyväksyä terapeutti, joka täyttää palvelukuvauksen mukaiset koulutus- ja pätevyysvaatimukset.*

Kohta 6

Palveluntuottaja seuraa palvelun toteutumista ja valvoo palvelun laatua sekä raportoi Kelalle palvelun toteuttamiseen liittyvistä seikoista tässä sopimuksessa ja liitteissä sovitulla tavalla. Kelan niin edellyttäessä palveluntuottajan on seurattava palvelun laatua asiakaspalautejärjestelmän avulla.

Tulee täsmentää mihin sopimuskohtiin ja liitteisiin viitataan ja selkeästi kuvata, mitä ja miten raportointi tulee tapahtua. Asiakaspalautejärjestelmän käytöstä ja käyttöönotosta ei saa syntyä palveluntuottajalle kohtuuttomia kustannuksia.

Kela suorittaa laadunseurantaa muun muassa auditoinnilla. Palveluntuottajan on toimitettava laadunseurantaa varten Kelan pyytämät tiedot sovittuun määräaikaan mennessä.

Tulee täsmentää määräajalle kohtuullinen minimipituus. Laadunseurantaan ei tule sopimuskauden aikana tuoda uusia tapoja auditoinnin lisäksi.

SF:n ehdotus uudeksi sopimustekstiksi: *Kela suorittaa laadunseurantaa auditoinnilla. Kela ilmoittaa auditointiin liittyvästä tarkastuskäynnistä etukäteen. Palveluntuottajan on toimitettava laadunseurantaa varten Kelan pyytämät tiedot sovittuun määräaikaan mennessä. Kela sopii tarkastuskäynnin ajankohdasta ja tietojen toimittamisen määräajoista hyvässä yhteistyössä palveluntuottajan kanssa.*

Kela ilmoittaa tarkastuskäynnistä etukäteen.

Ehdotetaan sopimuskohta yhdistettäväksi edelliseen sopimuskohtaan.

Kohta 8

Palvelua tarjotaan koko sopimuskauden sovitulla hinnoilla. Mahdollisella optiokaudella vuonna 2022 hintoja voidaan kuitenkin korottaa sopimuksen kohdan 22. Sopimuksen voimassaoloaika mukaisesti.

Sopimuskohta tulee muuttaa siten, että korotus tehdään optiovuonna. Sopimuskausi on jo nykyisellään liian pitkä suhteessa hinnankorotusten mahdollisuuksiin. Elinkeinonharjoittamisen muut kulut nousevat vuosittain. Kelan sopimuksissa hintoja tulisi tarkistaa vuosittain esimerkiksi indeksikorotuksin.

Kohta 9

Toistuva tai olennainen poikkeama laskutusohjeista voi johtaa tämän sopimuksen purkamiseen. Palveluntuottaja laskuttaa palveluista aiheutuvat kustannukset palvelukuvauksen tai Kelan erikseen antamien ohjeiden edellyttämällä tavalla. Kelalla on virheen perusteella oikeus pidäytyä maksamasta palvelun hintaa.

Kelan tulee sitoutua toimimaan palveluntuottajien kanssa hyvässä yhteistyössä laskutukseen liittyvien epäselvyyksien selvittämisessä. Laskutuksissa tapahtuu paljon virheitä myös Kelan taholta. Palvelun hinnan pidättäminen laskutusvirheen vuoksi on kohtuutonta. Ehdotamme sopimuskohtaan täsmentämistä.

SF:n ehdotus uudeksi sopimustekstiksi: Olennainen poikkeama laskutusohjeista voi johtaa tämän sopimuksen purkamiseen. Palveluntuottaja laskuttaa palveluista aiheutuvat kustannukset palvelukuvauksen tai Kelan erikseen antamien ohjeiden edellyttämällä tavalla. Kela selvittää laskutuksen virheet hyvässä yhteistyössä palveluntuottajan kanssa. Kelalla on oikeus pidäytyä maksamasta virheellisesti laskutetun palvelun hintaa. Palveluntuottajalla on oikeus korjata laskutuksen virheet ja saada palvelusta asianmukainen korvaus. Kela antaa palveluntuottajalle selvityksen laskutuksen virheellisyydestä ja avustaa tarvittaessa laskutuksen korjaamisessa.

Kohta 10

Tietoturvallisuus

EU:n tietosuoja-asetus määrittää henkilötietoja käsittelevien tahojen roolit. Rekisterinpitäjä on taho, joka määrittelee henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja keinot. Henkilötietojen käsittelijä on taho, joka käsittelee henkilötietoja rekisterinpitäjän lukuun.

Tämän sopimuksen molemmat osapuolet toimivat itsenäisinä rekisterinpitäjinä. Osapuolet sitoutuvat käsittelemään tähän sopimukseen liittyviä henkilötietoja soveltuvan lainsäädännön mukaisesti

Sopimuksessa tulee täsmentää rekisterinpitäjien roolit kuntoutujien potilasasiakirjojen osalta. Rekisterinpitoon vaikuttaa myös kansallinen lainsäädäntö, joka on ensisijainen EU:n tietosuoja-asetukseen nähden. Kuntoutujien potilasasiakirjojen osalta rekisterinpitäjänä toimii palveluntuottaja. Tämä on tärkeä mainita, jotta potilasasiakirjat tallentuvat oikeaan

potilasrekisteriin, esim. Kanta-arkistossa ja palveluntuottajille on selvää, että potilasasiakirjojen säilytysvastuu on heillä. Kela toimii osaltaan rekisterinpitäjänä potilashallinnon asiakirjojen (kuntoutuspäätökset ym.) osalta.

Omaksi sopimuskohdaksi olisi hyvä täsmentää, milloin palveluntuottaja ja asiakkaan välille muodostuu asiakassuhde ja milloin Kela voi antaa palveluntuottajalle tietoja asiakkaan kuntoutuspäätöksistä. Suomen Fysioterapeuteilla ei ole ehdottaa tähän valmista sopimustestiluonnosta.

SF:n ehdotus uudeksi sopimustekstiksi: EU:n tietosuoja-asetus ja kansallinen lainsäädäntö määrittävät henkilötietoja käsittelevien tahojen roolit. Rekisterinpitäjä on taho, joka määrittelee henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja keinot. Henkilötietojen käsittelijä on taho, joka käsittelee henkilötietoja rekisterinpitäjän lukuun.

Tämän sopimuksen molemmat osapuolet toimivat itsenäisinä rekisterinpitäjinä. Palveluntuottaja toimii rekisterinpitäjänä potilasasiakirjojen osalta. Kela toimii rekisterinpitäjänä potilashallinnon asiakirjojen, kuten kuntoutuspäätösten osalta. Osapuolet sitoutuvat käsittelemään tähän sopimukseen liittyviä henkilötietoja soveltuvan lainsäädännön mukaisesti.

Markkinointi

Palveluntuottaja voi markkinoida terapiapalvelujaan, mutta markkinoinnin tulee olla asiallista, eettistä ja hyvän tavan mukaista. Palveluntuottajan tulee kunnioittaa kaikissa tilanteissa kuntoutujan itsemääräämisoikeutta palveluntuottajan valintaan liittyvässä markkinoinnissa.

Markkinoinnissa ei saa painostaa tai houkuttaa sopimattomin keinoin kuntoutujaa valitsemaan palveluntuottajaa tämän terapeutiksi, esimerkiksi tarjoamalla kuntoutujalle veloituksetta Kelan terapiapalveluun kuulumattomia taloudellisia tai muita ylimääräisiä etuja. Kuntoutuja voi halutessaan omalla kustannuksellaan ostaa sellaisia palveluja, joiden ei voida katsoa sisältyvän palvelukuvauksen mukaiseen kuntoutukseen tai hyvän kuntoutuskäytännön mukaiseen kuntoutuspalveluun.

Sopimuskohta on tarpeeton. Palveluiden markkinointiin sovelletaan kuluttajansuojalakia. Kelalla ei ole mandaattia valvoa tai määritellä sitä, miten ja kenelle palveluntuottaja markkinoivat palveluitaan, eikä myöskään antaa lupaa tai kieltää, mitä palveluja kuntoutujat hankkivat tai ovat hankkimatta. Kela vastaa sille kuuluvien kuntoutuspalveluiden järjestämisestä, ei kuntoutusalan yritystoiminnan valvomisesta, joka kuuluu Aluehallintovirastolla ja Valviralle. Ehdotamme sopimuskohdan poistamista.

Kohta 13

Sopimuksen ehtoja ei voida muuttaa siten, että sen johdosta sopimuksen taloudellinen tasapaino muuttuu palveluntuottajan eduksi tavalla, josta ei ole määrätty tämän sopimuksen ehdoissa tai

tämän sopimuksen perusteella ostettavien palvelujen hankinnassa rakennetussa puitejärjestelyssä.

Sopimuskohta on tarpeeton ja epäselvä. Ei ole tarkoituksenmukaista, että Kela pyrkii estämään elinkeinonharjoittajan mahdollisuudet liikevaihdon kasvattamiseen. Sopimuksella turvataan asiakkaan kuntoutuspalveluiden laatu ja jatkuvuus. Ehdotamme tämän sopimuskohdan poistamista tarpeettomana.

Kohta 14

Kela voi antaa suostumuksen, jos siirronsaajalla on riittävä ammatillinen ja taloudellinen kyky suoriutua sopimuksen täyttämisestä sopimuskauden päättymiseen saakka. Lisäksi edellytyksenä on 1) että sopimuksen siirto ei muuta, supista tai laajenna annettavia palveluja tavalla, joista tässä sopimuksessa ei ole kyse ja 2) sopimuksen siirto ei muuta sopimuksen taloudellista tasapainoa siirronsaajan eduksi tavalla, josta ei ole määrätty tämän sopimuksen ehdoissa tai tämän sopimuksen perusteella ostettavien palvelujen hankinnassa rakennetussa puitejärjestelyssä.

Sopimuskohta on epäselvä. Kelan ei tule rajoittaa elinkeinonharjoittamisen mahdollisuuksia yrityskaupoissa. Kelan roolina on varmistaa, että uusi omistaja noudattaa sopimusta Kelan kuntoutuspalveluiden tuottamisesta "kuten ennenkin". Kelan ei ole tarkoituksenmukaista arvioida elinkeinonharjoittamisesta saavutettavaa hyötyä, vaan keskittyä kuntoutuspalveluiden hankinnan valvomiseen hankintasopimuksen mukaisesti. Ehdotamme sopimuskohdan supistamista.

SF:n ehdotus uudeksi sopimustekstiksi: Kela voi antaa suostumuksen, jos siirronsaajalla on riittävä ammatillinen ja taloudellinen kyky suoriutua sopimuksen täyttämisestä sopimuskauden päättymiseen saakka.

Ylivoimainen este

Vapauttamisperusteeksi (force majeure) katsotaan sellainen sopimuksen täyttämisen estävä ja sopimuksen syntymisen jälkeen sattunut epätavallinen ja asiaan vaikuttava tapahtuma, jota osapuolten ei ole ollut syytä ottaa huomioon sopimusta tehtäessä ja joka on osapuolista riippumaton, eikä sen estävää vaikutusta voida poistaa ilman kohtuuttomia lisäkustannuksia tai kohtuutonta ajanhukkaa. Tällainen tapahtuma voi olla esimerkiksi sota, kapina, sisäinen levottomuus, viranomaisen suorittama pakko-otto tai takavarikko julkiseen tarpeeseen, tuonti tai vientikielto, luonnonmullistus, yleisen liikenteen tai energijakelun keskeytys tai tulipalo tai muu vaikutuksiltaan yhtä merkittävä ja epätavallinen osapuolista riippumaton syy.

Sopimuskohtaa tulee täydentää.

SF:n ehdotus uudeksi sopimustekstiksi: Tällainen tapahtuma voi olla esimerkiksi sota, kapina, sisäinen levottomuus, viranomaisen suorittama pakko-otto tai takavarikko julkiseen tarpeeseen, tuonti tai vientikielto, luonnonmullistus, yleisen liikenteen tai

energijakelun keskeytys tai tulipalo, pandemia tai kansallinen vakava tartuntatautiepidemia, palveluntuottajan toimitilojen äkillinen käytön estyminen tulipalon, vesivahingon, varkauden, ilkivallan, vahingonteon tai muun vastaavan syyn vuoksi, palveluntuottajan äkillinen ja vakava sairastuminen tai vammautuminen, tai muu vaikutuksiltaan yhtä merkittävä ja epätavallinen osapuolista riippumaton syy.

Kohta 16

Kela voi purkaa sopimuksen, jos palvelun toteuttamisen edellytyksissä tai palvelussa tulee ilmi olennaisia tai toistuvia puutteita (esimerkiksi palveluntuottaja ei pysty toteuttamaan tarjoamaansa vuosittaista asiakasmäärää tai toteuttamaan palvelua kaikissa niissä kunnissa, jotka se on tarjouksessaan ilmoittanut, eikä kohdan 19. mukainen sopimussakko ole riittävä seuraamus) tai jos sovitun palvelun toteuttamisen edellytykset puuttuvat taikka jos sopijapuoli on syyllistynyt kilpailulain vastaiseen kiellettyyn hintayhteistyöhön.

Sopimusehto on kohtuuton. Nykyisillä sopimusehdoilla palveluiden tuottamiseen sitoutuminen ei aina ole mahdollista. Palveluntuottaja voi menettää työntekijän, jota ei pysty sopimusehtojen vuoksi korvaamaan. Tällöin palveluiden tuottaminen ei ole mahdollista. Palveluntuottajat eivät tule nykyisillä sopimusehdoilla sitoutumaan kuin minimimäärään asiakkaita. Viittaamme perustelujen osalta laajemmin kohdan 1.c.1 vastaukseen.

SF:n ehdotus uudeksi sopimustekstiksi: Kela voi purkaa sopimuksen, jos palvelussa tulee ilmi olennaisia tai toistuvia puutteita tai jos sopijapuoli on syyllistynyt kilpailulain vastaiseen kiellettyyn hintayhteistyöhön.

Kohta 18

Tämä sopimus purkautuu, jos markkinaoikeus tai korkein hallinto-oikeus kumooa hankintapäätöksen tai hankinnan kokonaan. Sopimuksen purkautuessa sopimukseen perustuvat velvoitteet poistuvat puolin ja toisin, ja osapuolet sitoutuvat siihen, etteivät ne tule esittämään hankinnasta tai sopimuksenteosta johtuvia korvausvaatimuksia toisiaan kohtaan. Sopimuksen purkautuminen ei vapauta osapuolia vahingonkorvaus- tai mahdollisista muista siihen mennessä syntyneistä vastuista.

Sopimuskohta on mitätön. Etukäteen ei voida sopia korvausvaatimuksista tai niiden vaatimatta jättämisestä, eikä kyseinen sopimus olisi mitätöitymisen jälkeen enää pätevä. Lisäksi sopimuskohtaa tulee täydentää siten, että palveluntuottajalle korvataan purkautumista edeltävänä aikana tuotetut palvelut sopimuksen mukaisesti. Ehdotamme sopimuskohtaan muuttamista.

SF:n ehdotus uudeksi sopimustekstiksi: Tämä sopimus purkautuu, jos markkinaoikeus tai korkein hallinto-oikeus kumooa hankintapäätöksen tai hankinnan kokonaan. Sopimuksen

purkautuessa sopimukseen perustuvat veloitteet poistuvat puolin ja toisin. Palveluntuottajalle tulee kuitenkin korvata ennen purkautumista tuotetut palvelut sopimuksen mukaisesti, ellei oikeuskäsittelyssä toisin sovita. Sopimuksen purkautuminen ei vapauta osapuolia vahingonkorvaus- tai mahdollisista muista siihen mennessä syntyneistä vastuista.

Kohta 19

Sopimusrikkomuksen perusteella, jossa palveluntuottaja tai tämän puolesta toimiva taho on laskuttanut Kelaä virheellisesti ja sen perusteella Kela on maksanut perusteettomia kuntoutuskustannuksia, Kelalla on oikeus periä väärin perustein maksettujen kuntoutuskustannusten lisäksi palveluntuottajalta sopimussakkoa. Edellytyksenä on lisäksi, että sopimusrikkomus on ollut toistuva (tilityslomake on ollut virheellinen 3 kertaa vuoden sisällä) tai rahamäärältään huomattava (yli 1 000 euroa). Sopimussakon määrä on virheellisesti laskutettujen kuntoutuskustannusten määrä.

Sopimusehto on kohtuuton. Kelan laskutuskäytäntö on varsin mutkikas ja inhimillisiä virheitä sattuu laskutuksessa huolellisuudesta huolimatta. Kolme virhettä tilityslomakkeessa on aivan liian vähäinen määrä, eikä sopimuskohdassa huomioida lainkaan virheiden suuruusluokkaa. Kelan omassa toiminnassa syntyy laskutusvirheitä toistuvasti, mutta Kelalla ei ole vastaavaa sopimussakkoa kuin palveluntuottajilla. Pidämme sopimuskohdan muuttamista välttämättömänä.

SF:n ehdotus uudeksi sopimustekstiksi: Sopimusrikkomuksen perusteella, jossa palveluntuottaja tai tämän puolesta toimiva taho on laskuttanut Kelaä virheellisesti ja sen perusteella Kela on maksanut perusteettomia kuntoutuskustannuksia, Kelalla on oikeus periä väärin perustein maksetut kuntoutuskustannukset takaisin. Kela selvittää laskutukseen liittyviä epäselvyyksiä hyvässä yhteistyössä palveluntuottajien kanssa.

Jos palvelua ei ole toteutettu vuosittain kaikissa niissä kunnissa, joissa palveluntuottajan tarjous on hyväksytty, tai jos palveluntuottajan tarjoamaa vuosittaista asiakasmäärää ei ole toteutettu kaikissa niissä kunnissa, joissa palveluntuottajan tarjous on hyväksytty, kyseessä on sopimusrikkomus. Sopimusrikkomuksen perusteella Kelalla on oikeus periä palveluntuottajalta sopimussakkoa.

...

Sopimussakkoa ei peritä, jos sopimusrikkomus ei ole aiheutunut palveluntuottajasta johtuvasta syystä. Palveluntuottajasta johtuvana syynä ei pidetä sitä, että palveluntuottajan terapeutit käyttävät oikeuttaan pitkiin poissaoloihin, kuten esimerkiksi perhevapaisiin.

Sopimusehto on kohtuuton. Palveluntuottaja ei voi pakottaa kuntoutujia asiakkaakseen, eikä Kela ole sitoutunut (eikä voi sitoutua asiakkaan valinnanvapauden vuoksi) asiakkaiden ohjaamiseen. Palveluntuottaja ei voi näistä lähtökohdista täyttää sopimusveloitetta. Toinen asia on toistuva kieltäytyminen ottamasta asiakkaita vastaan, tähän liittyen

sopimuskohta voi olla perusteltu. Ainoa nyt mainittu palveluntuottajasta johtuva syy on työntekijöiden oikeus vapaisiin. Pidämme sopimuskohtaan poistamista välttämättömänä.

Kohta 20

Kelalla on oikeus saada vahingonkorvausta palveluntuottajan olennaisella sopimusrikkomuksella aiheuttamasta välittömästä vahingosta siltä osin kuin vahingon määrä ylittää Kelalle maksettavan sopimussakon.

Palveluntuottajalla tulee olla vastaava oikeus vahingonkorvaukseen, jos Kelan toiminta aiheuttaa palveluntuottajalle vahinkoa. Ehdotamme sopimuskohtaan muuttamista tasavertaiseksi.

SF:n ehdotus uudeksi sopimustekstiksi: Sopimusosapuolilla on oikeus saada vahingonkorvausta olennaisen sopimusrikkomuksen tai muun toiminnan aiheuttamasta välittömästä vahingosta.

Kohta 22

Jos Kela käyttää option vuodelle 2022, se ostaa palvelun tämän sopimuksen mukaisilla ehdoilla, kuitenkin niin, että terapioiden liitteen 1 mukaisia hyväksytyjä hintoja korotetaan 1,7 prosentilla. Korotetut hinnat on ilmoitettu liitteessä 1.

Hintojen korotus optiokaudelle on liian pieni eikä vastaa edes viime vuosien inflaation vaikutusta. Hintojen korotus tulee sitoa esimerkiksi palvelun tuottamisen kustannuksia kuvaavaan indeksiin.

Yhteistyöterveisin

Kehittämisasiantuntijat Juho Korpi & Jarmo Mäkelä

Suomen Fysioterapeutit ry